

Udkast til tale til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål S og T (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg den 3. februar 2011

Samrådsspørgsmål S:

”Hvad er ministerens holdning til de oplysninger, der er kommet frem i dokumentarfilmen ”En Klima-Krimi”, herunder særligt i forhold til pressefriheden og politiets indsats mod journalister.”

Samrådsspørgsmål T:

”Vil ministeren sikre, at pressefriheden bliver indskærpet, så vi ikke oplever en overordnet politimand, der opfordrer til angreb på journalister.”

Svar:

1. De stillede samrådsspørgsmål vedrører en konkret politimæssig indsats under FN's klimatopmøde COP15 i København i december 2009.

Eftersom både den tidligere justitsminister og jeg selv allerede ved flere lejligheder har besvaret såvel samrådsspørgsmål som skriftlige spørgsmål om politiets indsats under klimatopmødet, vil jeg indledningsvis tillade mig at henvise til disse besvarelser, herunder navnlig min besvarelse af samrådsspørgsmål AD den 17. marts 2010.

Jeg kan desuden henvide til Rigspolitiets samlede besvarelse af 9. februar 2010 om den politimæssige indsats under COP15, som blev oversendt til Retsudvalget den 10. februar 2010.

Endelig kan jeg henvide til, at jeg i denne uge har haft lejlighed til at besvare to spørgsmål fra Retsudvalget (spørgsmål 452 og 456), der netop vedrører dokumentarfilmen "*En Klima-Krimi*" og dens fremstilling af politiets håndtering af pressen under COP15.

2. Som jeg tidligere har understreget ved flere lejligheder, har COP15 været den største enkeltstående opgave for dansk politi nogensinde, og indsatsen krævede endog særdeles betydelige ressourcer og en meget omfattende koordination og planlægning.

Den ekstraordinært store opgave berørte samtlige landets politikredse og Rigspolitiet i et omfang, der ikke tidligere er set i Danmark.

Der var et stort antal statsoverhoveder og andre højtstående politikere samlet i København på én gang med de omfattende sikkerhedsopgaver, som dette naturligt medfører for politiet.

Hertil kommer, at topmødet tiltrak mange mennesker – både fra nær og fjern – der på forskellig vis ønskede at deltage i de mange demonstrationer og andre aktiviteter.

Det gælder også et betydeligt antal aktivister, som havde en anden dagsorden end blot at udtrykke holdninger ved brug af lovlige og demokratiske virkemidler.

Så alt i alt har der været tale om en yderst kompleks og ressourcerekrævende opgave for dansk politi. Men en opgave, som politiet tog på sig og efter min opfattelse løste på imponerede vis.

Det er således fortsat min opfattelse – også her efter at begivenhederne er kommet på afstand – at vi skal være glade for, at vi ikke under topmødet så samme voldsomme scener, som er set i andre lande under store internationale begivenheder.

3. Jeg vil nu vende mig mod samrådsspørgsmålene, der er stillet på baggrund af dokumentarfilmen "*En Klima-Krimi*", som er optaget under COP15. Min besvarelse vil naturligt tage udgangspunkt i de skriftlige besvarelser (af spørgsmål 452 og 456), som jeg netop har sendt til udvalget.

Den pågældende dokumentarfilm følger to kvindelige aktivister fra organisationen Climate Justice Action og deres deltagelse i forskellige aktioner under klimatopmødet.

I filmen indgår bl.a. en lydoptagelse af politiets interne kommunikation i forbindelse med en indsats under en demonstration den 16. december 2009 meget tæt på Bella Centeret i København, hvor COP15 fandt sted.

Som det også fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 452, har Københavns Politi oplyst, at den pågældende lydoptagelse indeholder en delingsførers kommunikation med de i delingen deltagende politifolk i forbindelse med, at de skulle foretage en anholdelsesaktion og efterfølgende sætte sig i besiddelse af en højttalervogn, der blev benyttet af aktivister.

Den pågældende delingsfører har tilkendegivet, at han ud fra det, der er gengivet i medierne, og ud fra de rå lydoptagelser, genkender sin stemme og sprogbrug. Der kan dog også høres andre forskellige stemmer på optagelserne.

Københavns Politi har efterfølgende via DR modtaget de rå lydoptagelser af de omhandlede udtalelser. De rå lydoptagelser varer ca. 8 ½ minut. I dokumentarfilmen er der brugt ca. 1. minut på at gengive forskellige klip fra lydoptagelsen.

Lydoptagelserne er efter det oplyste optaget med scanningsudstyr, der har haft til formål at aflytte politiets interne kommunikation over politiradioen. I optagelserne indgår meldinger fra flere af politiets kanaler med intern kommunikation, ligesom der indgår et par meldinger fra en Falck-kanal. Københavns Politi har oplyst, at det kan lægges til grund, at en del af politiets kommunikation omkring det aktuelle tidspunkt ikke fremgår af lydoptagelserne.

Det er som bekendt indholdet af disse lydoptagelser, der er baggrund for, at jeg er indkaldt til samrådet her i dag, og er baggrund for den massive medieomtale, der var af dokumentarfilmen i da-

gene omkring, at den fik premiere på TV. Debatten har særlig drejet sig om nogle udtalelser, der er blevet udlagt sådan, at politiets indsatsleder opfordrer til omfattende brug af stav mod pressefolk.

4. Inden jeg kommer nærmere ind på disse udtalelser, tror jeg, at det er vigtigt, at man minder sig selv om, hvilken kontekst udtalelserne er fremkommet i.

Københavns Politi har i den forbindelse på bedste vis søgt at beskrive det forløb, som lydoptagelsen vedrører. Beskrivelsen er gengivet i mine besvarelser til Retsudvalget (af spørgsmål 452 og 456). Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at der er gået ca. et år fra den pågældende politiindsats til offentliggørelsen af lydoptagelserne. Den redegørelse, som Københavns Politi har afgivet til brug for besvarelsen af spørgsmålene, må derfor tages med dette forbehold.

Københavns Politi har oplyst, at Københavns Politi inden demonstrationen ved Bella Centeret havde fået efterretninger om, at det var demonstranternes hensigt at forcere politiets afspærringer for herefter at skaffe sig adgang til det afspærrede parkeringsareal foran centeret, hvor de ville mødes med de delegerede NGO'er. Der var endvidere på et tidspunkt forlydender om, at demonstranter ville trænge ind til selve klimatopmødet.

Der er ingen tvivl om, at konsekvenserne kunne have været særdeles alvorlige, hvis det var lykkedes for demonstranterne at trænge igennem politiets afspærring og videre ind i Bella Cente-

ret. Og jeg er sikker på, at meget få personer ville have rost politiet i en sådan situation.

Det ville desuden have medført, at klimatopmødet måtte afbrydes, og at alle deltagerne under iagttagelse af de fornødne sikkerhedsforanstaltninger skulle have været evakueret, mens centeret minutiøst blev undersøgt for ulovlige eller farlige genstande eller personer, som eventuelt var trængt ind i centeret i forbindelse med aktionen.

5. De beskrevne forhold var bl.a. baggrunden for, at politiet den pågældende dag var massivt til stede med flere delinger, som sædvanligvis består af 36 politifolk, heraf en delingsfører. Politikøretøjer var endvidere placeret en række forskellige steder med henblik på at forhindre indtrængen.

Uden for Bella Centeret var der forsamlet flere hundrede demonstranter, der havde taget opstilling foran politiets køretøjer. De nærmeste demonstranter holdt fast i hinanden, ligesom de var i besiddelse af et større antal sammenbundne cykler, som formentlig var tiltænkt anvendelse i forhold til politiets indsatsstyrker.

Samtidig var en større gruppe personer, der havde deltaget i klimatopmødet i Bella Centeret, på vej fra det afspærrede område mod politikøretøjerne. Denne gruppe havde formentlig til hensigt at hjælpe demonstranterne gennem politiafspærringen ved køretøjerne eller i det mindste at mødes med de indtrængende demonstranter på Bella Centerets område.

Politiet befandt sig mellem demonstranterne på den ene side og personerne fra klimatopmødet på den anden side.

Demonstranterne fra Climate Justice Action havde medbragt en højttalervogn, hvorpå flere af dem havde taget opstilling. Personer på højttalervognen opildnede og opfordrede de øvrige aktivister til at trænge igennem politiets afspærringer ved blandt andet at råbe ”push”. Det var medvirkende til, at en større gruppe demonstranter skubbede kraftigt mod de tilstedeværende politifolk, som skulle hindre, at aktivisterne kom igennem politiets afspærringer.

Presset fra demonstranterne forekom i ryk og var ifølge politiet på et tidspunkt så kraftigt, at der var risiko for, at demonstranter eller politifolk kunne komme til skade. Flere politifolk gav efterfølgende udtryk for, at de havde svært ved at trække vejret på grund af det massive pres.

6. Én af de tilstedeværende politideling fik derfor på et tidspunkt til opgave at foretage anholdelse af en kvindelig aktivist, der befandt sig på højttalervognen, og som netop havde opfordret demonstranterne til at gennembryde politiets afspærring.

På dette tidspunkt herskede der en hadsk stemning mod politiet, og presset fra demonstranterne var meget massivt, så føreren af den omhandlede deling gav instrukser om, hvordan anholdelsesopgaven skulle udføres.

I den forbindelse skal det bemærkes, at politiets kommandostation under forløbet besluttede, at demonstrationen, der var lovligt anmeldt til politiet, skulle opløses, og opløbsformularen blev afspillet flere gange på flere forskellige sprog.

Københavns Politi har oplyst, at der befandt sig en del personer med fotografiapparater, videokameraer og synlige mobiltelefoner blandt aktivisterne, men det var ikke muligt i situationen at skelne mellem, om der var tale om demonstranter, der med kamera ønskede at dokumentere begivenhederne, eller om der var tale om pressefolk.

Kort efter den nævnte anholdelsesopgave var blevet udført, sprang andre aktivister op på højttalervognen og fortsatte med opfordringer til at trænge igennem politiets afspærringer.

Delingsføreren blev derfor af indsatslederen på ny befalet til at rykke frem med sin deling for denne gang at sætte sig i besiddelse af højttalervognen med henblik på at forhindre yderligere tilskyndelse til angreb mod politiet.

Delingsføreren gav herefter sit personale besked på, at de skulle løbe frem og med den nødvendige magt skabe sig fri adgang til højttalervognen. Under fremrykningen mod højttalervognen blev politipersonalet flere gange aktivt forsøgt standset af demonstranterne. Det blev derfor skønnet nødvendigt at anvende stave, inden det lykkedes politiet at tage højttalervognen i besiddelse og få den kørt bort fra området.

7. Om de omdiskuterede klip fra interne udsagn under de beskrevne politiaktioner fremgår det af politiets redegørelse, at der i den rå lydoptagelse er tale om et tidsmæssigt spring mellem de enkelte udsagn, som ikke fremgår af gengivelsen i dokumentarfilmen. I dokumentarfilmen er der desuden byttet om på udtalelserne, så de ikke fremkommer i den oprindelige rækkefølge. Det er på den baggrund Københavns Politis opfattelse, at lydoptagelserne i dokumentarfilmen ikke giver et retvisende billede af sammenhængen i forløbet.

Herudover har Københavns Politi oplyst, at dele af de billedklip, der vises i dokumentarfilmen sammen med de gengivne udtalelser fra delingsføreren, er billedsekvenser fra en helt anden politimæssig indsats under COP15.

På den baggrund er det Københavns Politis opfattelse, at hverken indholdet af radiokommunikationen eller visse af de ledsagende billedsekvenser gengiver begivenhederne retvisende.

Som bekendt har Københavns Politi derfor ved brev af 11. januar 2011 klaget til DR over udsendelsen og DR Nyheders dækning af den omhandlede sag. DR har den 24. januar 2011 afvist klagen. Københavns Politi har oplyst, at man på den baggrund påtænker at indbringe sagen for Pressenævnet.

Jeg finder på den baggrund under alle omstændigheder ikke at burde gå ind i en nærmere drøftelse af det pågældende spørgsmål, da Pressenævnet nu skal vurdere og tage stilling til sagen.

8. Når alt dette er sagt, vil jeg også gerne sige, at der ikke kan være tvivl om, at der på den offentliggjorte lydoptagelse benyttes en sprogbrug, som – heldigvis – ikke er en sprogbrug, der anvendes hver dag i politiet.

Det er min klare opfattelse, at ansat politipersonale, herunder ved Københavns Politi, sædvanligvis taler på en rolig, velformuleret og høflig måde – både til borgere samt i den indbyrdes dialog mellem kolleger. Og det forventer jeg også, at de gør.

Københavns Politi har da også oplyst, at de omhandlede udtalelser må ses i lyset af, at de er fremkommet under kommunikation med andre politifolk under omstændigheder, hvor der forelå en meget tilspidset og presset situation, der gjorde det særdeles påkrævet at handle hurtigt og effektivt. Budskabet til medarbejderne måtte nødvendigvis indeholde direktiver, som hurtigt og med få ord kunne gøre opgavens vigtighed og vanskelighed klart, så delingen blev klædt på til en svær og ubehagelig indsats.

De givne omstændigheder under COP15 må betegnes som helt ekstraordinære og sikkerhedsmæssigt set usædvanligt krævende. Disse ganske særlige omstændigheder har givetvis haft indflydelse på direktivernes ordlyd i en situation, hvor en hurtig kommando var af helt afgørende betydning. De enkelte udsagn må derfor vurderes på denne særlige baggrund.

9. Mere generelt om politiets kontakt med pressen har Københavns Politi oplyst, at det fremgår af Københavns Politis generelle pressepolitik, der indgår som fast bestanddel i Københavns Po-

litis operationsplaner for større politiopgaver, at der skal udvises fleksibilitet og forståelse for pressens arbejdsvilkår, og at et gyldigt pressekort under normale omstændigheder giver adgang for pressens repræsentanter bag politiets afspærringer, dog bl.a. under forudsætning af, at den politimæssige indsats ikke forstyrres.

Det er i den forbindelse naturligvis politiets intention at have et samarbejde med pressen til gavn for begge parter og til værn for pressefriheden. Københavns Politi mødes regelmæssigt med repræsentanter fra pressen for at drøfte spørgsmål – og problemer – af fælles interesse. Også kort efter afslutningen af klimakonferencen blev der afholdt et sådant møde, og der blev ikke her fremført kritik af politiets magtanvendelse i forhold til pressen under politiindsatsen ved Bella Centeret.

Der er som tidligere nævnt nogle af udsagnene i den lydoptagelse, der indgår i dokumentarfilmen, der er blevet udlagt sådan, at indsatslederen opfordrer til, at der skal anvendes stav over for pressefolk.

Københavns politi har i den forbindelse oplyst, at så vidt Københavns Politi har kunnet udlede, relaterer udsagnet "...der står presse mellem bilerne. De skal satme have samme tur..." sig til situationen, hvor højtalerbilen, hvorfra der blev opfordret til vold, skulle beslaglægges. Den pågældende deling var placeret bag de sikrede politikøretøjer, og derfor skulle politiet passere såvel køretøjerne som de personer, der stod mellem disse, før den nødvendige fremrykning mod højtalerbilen kunne finde sted.

Det er naturligvis helt fundamentalt, at pressen sikres gode arbejdsforhold, så selv voldsomme begivenheder som demonstrationerne under COP15 kan afdækkes, og det er politiet som sagt fuldt ud opmærksom på. Og jeg er meget glad for, at politiet generelt har et rigtig godt samarbejde med pressen.

I det konkrete forløb, der har dannet grundlag for samrådet i dag, var der tale om en meget ophedet og tilspidset situation, hvor politiet desværre var tvunget til at anvende magt bl.a. i form af brug af stav for at få kontrol over situationen.

Og når pressen blander sig med demonstranter i en ophedet situation, har politiet ikke altid mulighed for at tage særlige hensyn til pressens repræsentanter. Der skal handles hurtigt, og det er klart, at pressefolk vil kunne risikere at blive udsat for magtanvendelse under sådanne omstændigheder.

Jeg mener imidlertid ikke, at der trods alt er noget belæg for, at pressen skulle have været et specifikt mål for politiets indsats, selv om situationen i dokumentarfilmen er blevet udlagt sådan.

Særligt for så vidt angår de ”rødglødende stave” kan jeg i øvrigt henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 452, som jeg i går sendte til udvalget. I besvarelsen er nærmere redegjort for Københavns Politis indvendinger mod de sammenklipninger af lyd og billede, der er foretaget.

10. Så vil jeg endelig til sidst slutte af med mere generelt at opfordre til forsigtighed i forhold til at tage politifolks interne udtalelser i ophedede situationer ud af deres kontekst og vurdere dem isoleret.

Det kan være med til – helt ubegrundet – at give politiet et dårligt ry i befolkningen og skabe forkerte forestillinger om politiets fremgangsmåder.

Og det er en udvikling, som ingen af os kan være interesseret i.

Tak.